

Ανθρωποκτονίες στις ΗΠΑ στην εποχή μετά το πρώτο lockdown

Κατερίνα Πασχάλη

Φοιτήτρια ΠΜΣ Ποινικών Επιστημών: «Εγκληματολογία και Αντεγκληματική Πολιτική» (ΕΚΠΑ)



Tα μέτρα που ελήφθησαν σε παγκόσμιο επίπεδο για την αντιμετώπιση της πανδημίας κατά την άνοιξη του 2020, με διαφορετικές διακυμάνσεις, δημιούργησαν πρωτόγνωρες συνθήκες κοινωνικής συμβίωσης, οι οποίες αποτυπώθηκαν και στις τιμές της εγκληματικότητας. Ενδεικτικά, κατά την περίοδο του πρώτου lockdown σημειώθηκαν αυξήσεις σε εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας, αλλά και διαδικτυακής απάτης διεθνώς, ενώ εγκλήματα που σχετίζονται με την άμεση προσβολή της ιδιοκτησίας, όπως οι διαρρήξεις και κλοπές, σημείωσαν σημαντική μείωση¹.

1. Βλ. EUROPOL, Beyond the pandemic- what will the criminal landscape look like after Covid-19?, April 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/beyond-pandemic-what-will-criminal-landscape-look-after-covid-19>, Stickle B. & Felson M., Crime rates in a pandemic: the largest criminological experiment in history, *American Journal of Criminal Justice* 45/2020, σ. 525-536, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://link.springer.com/article/10.1007/s12103-020-09546-0#citeas> και Τολίδου Β., Η επίδραση του Covid-19 στην ενδοοικογενειακή και έμφυλη βία, *The Art of Crime* 8/2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://theartofcrime>.

Πέραν, ωστόσο, από την περίοδο του lockdown, το εγκληματολογικό ενδιαφέρον θα πρέπει να επικεντρωθεί και στην περίοδο μετά τον Μάιο του 2020, κατά την οποία άρθηκαν τα περιοριστικά μέτρα σε πολλές έννομες τάξεις. Τα ερευνητικά δεδομένα είναι ακόμα ελλιπή για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, με εξαίρεση τις ΗΠΑ, όπου η λήξη της καραντίνας στις περισσότερες πολιτείες φαίνεται να συνέπεσε με μια πρωτοφανή αύξηση των ανθρωποκτονιών στο σύνολο της χώρας. Σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύτηκε τον Σεπτέμβριο του 2020 από το αμερικανικό Συμβούλιο Ποινικής Δικαιοσύνης (Council on Criminal Justice)², ο μέσος όρος των ανθρωποκτονιών αυξήθηκε κατά το καλοκαίρι του 2020 (και ιδίως μεταξύ Μαΐου-Ιουνίου) κατά 59,9%, συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο το 2019. Μικρότερη αύξηση (+25%) επιβεβαιώνεται επίσης από άλλες πηγές³, δημιουργώντας πλήθος ερωτημάτων εγκληματολογικής φύσεως.

Είναι γνωστό βέβαια ότι, πέρα από τις ιδιάζουσες συνθήκες που μπορεί να δημιούργησε το lockdown, η αμερικανική κοινωνία συνταράχθηκε κατά την ίδια περίοδο από τη δολοφονία του George Floyd στη Minneapolis. Το πλήθος των διαδηλώσεων που ακολούθησαν κατά της αστυνομικής βίας προβλήθηκε από τον τότε πρόεδρο των ΗΠΑ ως το βασικό αίτιο της αύξησης των εγκλημάτων βίας, σε μια προσπάθεια να αναδείξει την αναποτελεσματικότητα των αντιπάλων του να διατηρήσουν την τάξη στις πολιτείες που διοικούσαν. Ωστόσο, ο συσχετισμός της αύξησης των ανθρωποκτονιών με τις εν λόγω διαδηλώσεις παρουσιάζει μία σειρά από προβλήματα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που τηρούνται από το U.S. Monitor Crisis⁴, η συντριπτική πλειονότητα των διαδηλώσεων ήταν ειρηνικές και η κύρια παράνομη πράξη που συνδέθηκε με αυτές ήταν οι διαρρήξεις καταστημάτων. Όπως φαίνεται από την ως άνω έρευνα του Συμβουλίου Ποινικής Δικαιοσύνης, οι τελευταίες σημείωσαν μεγάλη αύξηση ταυτόχρονα με το ξέσπασμα των αναταραχών, ενώ διακόπηκαν μόλις αυτές ολοκληρώθηκαν. Εξάλλου, αυξητική τάση των εγκλημάτων βίας και των ανθρωποκτονιών είχε καταγραφεί σε ορισμένες πόλεις ήδη πριν από τις αναταραχές.

gr/%ce%b7-%ce%b5%cf%80%ce%af%ce%b4%cf%81%ce%b1%cf%83%ce%b7-%cf%84%ce%bf%cf%85-covid-19-%cf%83%cf%84%ce%b7%ce%bd-%ce%b5%ce%bd%ce%b4%ce%bf%ce%bf%ce-%b9%ce%ba%ce%bf%ce%b3%ce%b5%ce%bd%ce%b5%ce%b9%ce%b1%ce%ba/

2. Βλ. Rosenfeld R. & Lopez E., Pandemic, social unrest, and crime in U.S. cities – August 2020 Update, Council on Criminal Justice, September 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://cdn.ymaws.com/counciloncj.org/resource/resmgr/covid_commission/DESIGNED_FINAL1.pdf

3. Βλ. Abrams D., COVID and crime: An early empirical look (August 28, 2020), University of Pennsylvania – Institute for Law & Economic Research, Paper No. 20-49, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://ssrn.com/abstract=3674032> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3674032>, <https://twitter.com/Crimeanalytics/status/1310543144568721408>

4. Βλ. US Crisis Monitor, 31 August 2020, <https://acleddata.com/2020/08/31/us-crisis-monitor-releases-full-data-for-summer-2020/>

Σε κάθε περίπτωση, τα διαθέσιμα στοιχεία δεν επαρκούν ώστε να αποδώσει κανείς τη συνολική αύξηση των ανθρωποκτονιών στα γεγονότα του Μαΐου-Ιουνίου 2020. Εγκαταλείποντας, λοιπόν, τις διαδηλώσεις ως την αποκλειστική εξήγηση της αύξησης των ανθρωποκτονιών κατά τη θερινή περίοδο του 2020, η προσοχή στρέφεται σε μια σειρά άλλων παραγόντων, που ενδέχεται να την πυροδότησαν (είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά):

- Η κριτική κατά της αστυνομικής εξουσίας και οι συζητήσεις για περικοπή των κονδυλίων της σε έναν αριθμό πόλεων, μετά τη δολοφονία του Floyd, είναι ένας από τους παράγοντες που έχουν συνδεθεί με την αύξηση των εγκλημάτων βίας και των ανθρωποκτονιών στις ΗΠΑ. Πολλοί παρομοιάζουν τις αναταραχές του καλοκαιριού του 2020 με τις αντίστοιχες αναταραχές που ακολούθησαν τη δολοφονία του Michael Brown το καλοκαίρι του 2014. Η έξαρση βίαιων εγκλημάτων εκείνη την περίοδο έμεινε γνωστή ως «Ferguson Effect»⁵ και αποδόθηκε στην αρνητική δημοσιότητα που έλαβαν οι αστυνομικοί μετά το περιστατικό. Οι δύο περίοδοι παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες και η συγκριτική τους επισκόπηση, ενδεχομένως, να χρησίμευε στην πληρέστερη κατανόηση των γεγονότων του καλοκαιριού του 2020. Ωστόσο, σοβαρές επιφυλάξεις έχουν διατυπωθεί ως προς το συσχετισμό της αστυνομικής καταστολής με τις τιμές της εγκληματικότητας⁶ και τις παρανοήσεις που αυτός μπορεί να δημιουργήσει, ιδιαίτερα σε περιόδους αναταραχών, όπως αυτές που περιγράφονται παραπάνω.
- Επιστρέφοντας στα δεδομένα που έθεσε η πανδημία, ένας ακόμη παράγοντας που συσχετίστηκε με την άνοδο των ανθρωποκτονιών στις ΗΠΑ είναι η πρωτοφανής αύξηση που σημειώθηκε στην αγορά όπλων στην αρχή του lockdown⁷. Περισσότερα άτομα με όπλα στην κατοχή τους, ενδεχομένως να σημαίνει και περισσότερες επιθέσεις, κάτι που έχει αποδειχθεί από έρευνες στο παρελθόν. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν έχει επιβεβαιωθεί για το καλοκαίρι του 2020, ενώ - σύμφωνα με την έρευνα του Συμβουλίου της Ποινικής Δικαιοσύνης - οι τιμές των επιθέσεων με όπλα έχουν παραμείνει σταθερές και δεν παρουσιάζουν αυξητική τάση, όπως οι ανθρωποκτονίες.
- Η αύξηση της βίας και των ανθρωποκτονιών έχει επίσης αποδοθεί στον εγκλεισμό που επέφεραν τα μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Ανησυχίες έχουν διατυπωθεί τόσο για τα θανατηφόρα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, η οποία φαίνεται να αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της καραντίνας, όσο και για τις ψυχολογικές συνέπειες που επέφερε ο εγκλεισμός. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Philadelphia, όπου πρόσφατα σημειώθηκαν

5. Βλ. ενδεικτικά Pyrooz D. et al., Was there a Ferguson Effect on crime rates in large U.S. cities?, *Journal of Criminal Justice* 46/2016, σ. 1-8, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047235216300010>

6. Βλ. ενδεικτικά Kleck G., Barnes J. C. Do More Police Lead to More Crime Deterrence? – *Sage Journal*-Volume: 60 issue: 5, page(s): 716-738, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://doi.org/10.1177/0011128710382263>

7. Βλ. Nass D., How many guns did Americans buy last month? We're tracking the sales boom, *The Trace* – 3 August 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.thetrace.org/2020/08/gun-sales-estimates/>

τρεις βίαιες επιθέσεις μεταξύ ανηλίκων⁸. Το γεγονός αυτό δημιούργησε προβληματισμούς ως προς την επίδραση της απομόνωσης στους νέους, οι οποίοι στερούνται τις καθημερινές τους δραστηριότητες, ενώ ταυτόχρονα υφίστανται πίεση από την πρωτόγνωρη συνθήκη της πανδημίας.

- Ένας ακόμα παράγοντας που σχετίζεται με το lockdown και ενδεχομένως συσχετίζεται με την αύξηση της βίας, είναι η δυσχερής οικονομική κατάσταση που προκλήθηκε ως συνέπεια της πανδημίας. Με πλήθος οικογενειών στις ΗΠΑ να αντιμετωπίζουν τη φτώχεια και την ανεργία, εκτιμάται ότι η συνθήκη αυτή ενδέχεται να έστρεψε τους πολίτες σε παράνομες δραστηριότητες, προκειμένου να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους.
- Τέλος, σύμφωνα με παλαιότερα στοιχεία του Αμερικανικού Τμήματος Δικαιοσύνης (U.S. Department of Justice 2014)⁹, τα εγκλήματα βίας είναι περισσότερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, συγκριτικά με τον υπόλοιπο χρόνο. Το γεγονός αυτό δεν αποκλείεται να συντέλεσε στην αύξηση των ανθρωποκτονιών και το φετινό καλοκαίρι.

Σε κάθε περίπτωση, τα παραπάνω συνιστούν κυρίως υποθέσεις που χρήζουν ενδελεχούς εμπειρικής διερεύνησης. Οι ΗΠΑ αποτελούν μια ετερόκλητη έννομη τάξη, που καθιστά ακόμα πιο περίπλοκη την ερμηνεία των τιμών της εγκληματικότητας ως προς το σύνολό της. Επομένως, αναμένονται έρευνες που θα καλύψουν περισσότερες πόλεις, αλλά και το χρονικό διάστημα του φθινοπώρου του 2020, το οποίο, ενδεχομένως, να δια φωτίσει περισσότερο τα δεδομένα των προηγούμενων μηνών. Είναι γεγονός ότι η πανδημία του κορωνοϊού δημιούργησε πρωτόγνωρες συνθήκες παγκοσμίως, που παρουσιάζουν - μεταξύ άλλων - ιδιαίτερο εγκληματολογικό ενδιαφέρον. Θα χρειαστεί χρόνος και περισσότερες έρευνες παγκοσμίως, ώστε να συναχθούν στιβαρά συμπεράσματα σχετικά με την επίδραση των μέτρων αναφορικά με τη διασπορά του ιού στην εγκληματικότητα.

8. Βλ. την είδηση όπως διατίθεται στην ιστοσελίδα <https://6abc.com/port-richmond-shooting-teen-shot-philly-mercerc-street/6490533/>

9. Βλ. Lauritsen J. & White N., Seasonal patterns in criminal victimization trends – Special report, U.S. Department of Justice – Office of Justice Programs – Bureau of Justice Statistics, June 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/spcvt.pdf>